



30.12.2024

TT/123/2024

Viite: Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö VN/1195/2024 luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

## Työtuomioistuimen lausunto

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annettua lakia (työriitalaki). Työriitalaissa säädettäisiin työntekijöiden, virkamiesten ja viranhaltijoiden yhdistykselle asetettavasta velvollisuudesta huolehtia työtaistelua toimeenpannessaan työtaistelun rajauksella tai suojelutyöllä eräistä merkittävistä oikeushyvistä. Työtaistelu ei saisi vakavasti vaarantaa sääntelyllä suojattavia oikeushyviä. Huolehtimisvelvollisuuden vastaisesti toimeenpantava työtaistelutoimenpide olisi kielletty, ellei työnantaja voisi välttää oikeushyvien vakavaa vaarantumista kohtuudella käytettävissään olevilla muilla keinoilla. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös työnantajan käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista huolehtimisvelvollisuuden vastaisten työtaisteluiden kieltämiseksi.

Ehdotetun sääntelyn mukaan riitatilanteissa, joissa työntekijöiden yhdistys ja työnantaja eivät keskinäisissä neuvotteluissaan pääse sopuun sääntelyllä suojattavien oikeushyvien turvaamiseksi välttämättömistä työtaistelun rajauksista tai suojelutyöstä, työnantajan oikeussuojakeinoina olisi oikeus hakea väliaikaista kieltoa (8 e §) ja nostaa kieltokanne (8 f §) **yleisessä tuomioistuimessa**.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös hyvitysseuraamuksesta, jos työnantaja olisi ilmeisen perusteettomasti hakenut väliaikaista kieltoa (18 b §). Lisäksi säädettäisiin hyvitysseuraamuksesta, jos työntekijöiden yhdistys olisi ilmeisellä tavalla rikkonut huolehtimisvelvollisuutensa (18 c §). Hyvitysseuraamuksia koskevat asiat käsiteltäisiin **yleisessä tuomioistuimessa**.

Ehdotettava sääntely koskee kaikenlaisia työtaistelutoimenpiteitä. Sama työtaistelu voisi olla sekä työehtosopimuslain tai virkaehtosopimuslakien vastainen että ehdotettavan suojelutyötä koskevan sääntelyn nojalla kielletty. Edelliset asiat käsitellään **työtuomioistuimessa**, jälkimmäiset **yleisessä tuomioistuimessa**, vaikka kyse olisi samasta työtaistelutoimenpiteestä. Esitysluonnoksessa (s. 35) tätä on perusteltu sillä, että kyse on erillisistä prosesseista, joilla on eri perusteet ja tarkoitukset. Luonnoksessa on lisäksi katsottu, että työtuomioistuin käsittelee työrauhaa koskevat asiat yleensä varsin nopeasti, joten käytännössä työnantajalla ei välttämättä ole enää tarvetta turvautua ehdotettaviin väliaikaiseen kieltoon tai kieltokanteeseen, jos työtuomioistuimen työrauhavelvollisuuden vastaiseksi katsoma työtaistelu ei toteudu. (HE luonnos s. 35.) Tältä osin työtuomioistuin toteaa, että sillä ei nykylainsäädännön perusteella ole toimivaltaa kieltää työtaistelun toteuttamista.

Esitysluonnoksessa todetaan (s. 37), että riidat edellyttävät tuomioistuimilta (käräjäoikeuksilta) nopeaa toimintaa, mikä edellyttää resurssien käyttämistä kiireellisenä hoidettaviin tehtäviin, erityisesti väliaikaista kieltoa koskevien hakemusten kiireelliseen käsittelyyn.



30.12.2024

TT/123/2024

Tuomioistuinvirasto on omassa lausunnossaan korostanut sitä, että asiamäärien kasvu ja kokonaan uudet asiaryhmät voivat työllistää tuomioistuimia huomattavasti – erityisesti, mikäli hakemusmäärät kasvavat merkittävästi esimerkiksi epävakaasta työmarkkinatilanteesta johtuen tai tuomioistuin on jo valmiiksi ruuhkautunut. Tuomioistuinvirasto on pitänyt tärkeänä, että esityksen jatkovalmistelussa tuomioistuimille kohdistuvaa työmäärän lisäystä pohditaan tarkemmin. Tuomioistuinvirasto on nostanut esille, että ehdotetuilla muutoksilla on vaikutusta myös tuomioistuinten henkilökunnan koulutustarpeeseen, ja ne edellyttävät muutoksia tuomioistuinten tietojärjestelmiin ja tilastointiin, mistä aiheutuu kustannuksia.

Työtuomioistuin on jo aiemmin antanut lausuntonsa koskien eräitä muita pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan liittyviä työelämän lainsäädäntöhankkeita (HE 12/2024 vp ja HE 85/2024 vp). Lausunnoissaan työtuomioistuin on korostanut sitä, että tuomioistuinten toimivallan jakautumista koskevat säännökset työelämän riidatilanteissa ovat olleet jo vuosikymmeniä tulkinnanvaraiset, mikä on ollut omiaan johtamaan oikeudenmenetyksiin ja turhiin kuluihin. Tuomioistuinten toimivallanjaon sääntely on jo voimaan tulneiden lainsäädäntömuutosten kautta muodostunut entistä vaikeaselkoisemmaksi ja monimutkaisemmaksi, millä on merkitystä ennen muuta perustuslain 21 §:n oikeusturvaa koskevan säännöksen kannalta.

Nyt esitetyt lainsäädäntömuutokset tarkoittavat jälleen uutta jutturyhmää valmiiksi ruuhkaisella yleisellä tuomioistuinlinjalla. Näin siitä huolimatta, että Suomessa on monien muiden maiden tavoin muun ohella työtaisteluja koskevien asioiden käsittelyyn erikoistunut työtuomioistuin, jossa nämä asiat tulisivat käsitellyiksi asiantuntemuksella ja ripeästi ilman henkilöstön erityistä koulutustarvetta tai mittavia tietojärjestelmämuutoksia. Tuomioistuinlaitoksen resurssien tehokkaan käytön ja laadukkaan oikeudenhoidon näkökulmasta oikeussuojatien tulisi kulkea työtuomioistuimen kautta sellaisissa asioissa, jotka luontevasti liittyvät työtuomioistuimen toimialaan. Erityisen epätarkoituksenmukaista olisi se, että samaa työrauha-asiaa käsiteltäisiin kahdessa eri tuomioistuimessa, yhtäältä työtuomioistuimessa työehtosopimuslain tai virkaehtosopimuslakien vastaisena menettelynä, ja toisaalta käräjäoikeudessa suojelutyötä koskevien sääntelyn vastaisena menettelynä. Perusteltua ei ole sekään, että työtaistelun piirissä olevien virkamiesten suojelutyökysymykset käsitellään yleisissä tuomioistuimissa, kun taas työtaistelun ulkopuolella olevien virkamiesten työtuomioistuimessa (ks. valtion virkaehtosopimuslaki 11 §, laki kunnan ja hyvinvointialueen virkaehtosopimuksista 12 § ja esim. TT 2005:62). Työtuomioistuin pitää tärkeänä, että esityksen jatkovalmistelussa oikeuspaikkaa koskevaa sääntelyä pohditaan tarkemmin.

Lopuksi työtuomioistuin toteaa, että eduskunnan lakivaliokunta on lausunnossaan LaVL 8/2024 vp katsonut, että kysymystä tuomioistuinten toimivallanjaosta työelämän riitaasioissa on perusteltua ryhtyä jatkossa selvittämään kokonaisvaltaisesti (s. 7). Työtuomioistuin pitää tällaista selvitystä erittäin tarpeellisena ja tärkeänä.

Työtuomioistuimen puolesta laati

Outi Anttila  
Työtuomioistuinneuvos



30.12.2024

TT/123/2024

Jakelu Työ- ja elinkeinoministeriö  
Tuomioistuinvirasto